

LIÊN HOAN PHÁT THANH TOÀN QUỐC LẦN THỨ XVI – 2024

CHƯƠNG TRÌNH THỜI SỰ TIẾNG MNÔNG

Đơn vị: Đài PTTH tỉnh Đắk Nông

Thời lượng: 29p55

TT	NỘI DUNG	Ghi chú
1	Nhạc hiệu+ Chào đầu: Kính chào quý vị và bà con đang đến với chương trình thời sự tiếng Mnông của Đài PTTH Đắk Nông trong khung giờ quen thuộc 5h30. Hôm nay thứ 5 ngày 18.4 năm 2024. Những người thực hiện chương trình chúc quý vị và bà con đón một ngày mới thật nhiều niềm vui để luôn đồng hành cùng chương trình mỗi ngày. Thị Thuyền và Y Phớt đang đồng hành cùng quý vị và bà con vào lúc này. Chương trình hôm nay có những nội dung đáng chú ý sau: • Đắk Nông chuẩn bị sẵn sàng cho cao tốc Gia Nghĩa -Chơn Thành • Nông dân 'bất lực' nhìn vườn cà phê vàng úa do khô hạn • Đắk Nông mở 5 tuyến du lịch ấn tượng Mục Câu chuyện tuần này, mời quý vị theo dõi phóng sự Vượt qua những hủ tục lạc hậu, thay đổi nếp nghĩ, cách làm của đồng bào Mnông tại Đắk Nông để xây dựng nếp sống văn hóa. Những chia sẻ của chuyên gia văn hóa Tây nguyên Linh Nga Niê Kdăm và nguyên Phó Chủ tịch UBND tỉnh Đắk Nông Y Thịnh. Trước hết là những tin tức đáng chú ý sau: PHẦN TIN	

1. Đắc Nông chuẩn bị sẵn sàng cho cao tốc Gia Nghĩa -Chơn Thành

Thưa quý vị và bà con! Chiều qua 17/4, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã thống nhất trình Quốc hội xem xét, quyết định chủ trương đầu tư Dự án đầu tư xây dựng đường cao tốc Bắc - Nam phía Tây đoạn Gia Nghĩa (Đắc Nông) - Chơn Thành (Bình Phước) tại Kỳ họp thứ 7 tới.

Cao tốc Gia Nghĩa - Chơn Thành sẽ góp phần quan trọng giải quyết điểm nghẽn về hạ tầng giao thông cho vùng Tây Nguyên. Tuyến cao tốc này sẽ đầu nối vào Cao tốc Chơn Thành- Thành phố Hồ Chí Minh. Ngược lên phía Bắc, đây sẽ điểm khởi đầu để hình thành cao tốc xuyên Tây Nguyên, từ Đắc Nông qua Đắc Lắc, Gia Lai, Kon Tum, kết nối với miền Trung và đầu nối vào Cao tốc Bắc – Nam. Khi các kết nối được đồng bộ, sẽ tạo không gian phát triển mới, động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, cho Đắc Nông và vùng Tây Nguyên. Với tầm quan trọng như vậy, tỉnh Đắc Nông đã chuẩn bị kỹ càng, sẵn sàng các điều kiện để triển khai dự án.

Theo quy hoạch, cao tốc Gia Nghĩa - Chơn Thành có quy mô 6 làn xe. Giai đoạn đầu, dự án được làm 128,8km với 4 làn xe, giải phóng mặt bằng một lần 6 làn xe. Dự án đi qua địa phận tỉnh Đắc Nông 27,8km, qua địa phận tỉnh Bình Phước 101km.

2. Hôm nay, Đắc Nông sẽ họp bàn các giải pháp chống hạn, thiếu nước

Thưa... *Hiện nay, thời tiết hanh khô, nắng nóng kéo dài đang bao trùm lên nhiều địa phương ở các tỉnh thành Tây Nguyên. Do đó, mực nước ở các ao, hồ, sông, suối... đang dần cạn kiệt, trơ đáy. Khô hạn diễn ra khốc liệt, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến đời sống của người dân. Tại Đắc Nông, trong sáng nay 18/4,*

	<i>theo kế hoạch, UBND tỉnh Đắk Nông sẽ tổ chức cuộc họp với lãnh đạo các sở, ngành, huyện, thành phố để bàn các giải pháp phòng, chống hạn hán, thiếu nước phục vụ sản xuất, dân sinh.</i> Theo báo cáo, tổng lượng mưa từ tháng 12/2023 đến tháng 04/2024 trên địa bàn tỉnh Đắk Nông phổ biến đạt 10mm-70mm, thấp hơn rất nhiều so với trung bình nhiều năm và cùng kỳ năm 2023. Đến thời điểm hiện tại, có 32 công trình thủy lợi đã hết nước hoặc sắp cạn kiệt nguồn nước. Hiện nay có khoảng 10.720ha cây trồng các loại đang bị ảnh hưởng bởi hạn hán, thiếu nước tưới gây giảm năng suất. Khô hạn cũng làm thiếu nước sinh hoạt tại một số địa phương như huyện Krông Nô, Tuy Đức và tại một số công trình cấp nước sinh hoạt tập trung đang bị thiếu nước. Từ nay đến nửa đầu tháng 5/2024, mực nước trên các sông, suối trên địa bàn tỉnh tiếp tục dao động theo xu hướng giảm; tình trạng cạn kiệt, thiếu hụt nguồn nước cục bộ trên một số sông, suối nhỏ tiếp tục diễn ra. Trong thời gian tới nếu thời tiết không thuận lợi, tiếp tục nắng nóng kéo dài sẽ xảy ra hạn hán, thiếu nước cục bộ tại một số khu vực với diện tích trên 28.000 ha cây trồng các loại. 3. Nông dân 'bất lực' nhìn vườn cà phê vàng úa do khô hạn <i>Vâng, thưa quý vị và bà con! Nắng nóng kéo dài khiến người dân trên địa bàn tỉnh Đắk Nông đứng ngồi không yên vì thiếu nước tưới cho cây cà phê, hồ tiêu, sầu riêng. Và ngay sau đây, PV Hjuel sẽ thông tin cụ thể tới chương trình về tình trạng khô hạn ảnh hưởng nghiêm trọng tới cây trồng tại huyện Đắk Mil.</i> (Hjuel dẫn hiện trường) Thưa quý vị và bà con! Từ nhiều ngày nay, nắng nóng đã khiến hồ chứa nước 40, xã Đắk Lao, huyện Đắk Mil cạn trơ đáy. Bà con nông dân quanh khu vực phải thuê xe máy xúc, đào hố dưới đáy hồ nhằm tận dụng, vớt vát lượng nước ít ỏi còn sót lại để tưới đợt thứ 3, thứ 4 cho cây cà phê. Ghi nhận tại Hồ đội 40, xã Đắk Lao, huyện Đắk Mil cho thấy, mực nước tại hồ này đã cạn. Nhiều người đành	
--	---	--

	bất lực nhìn vườn cà phê đang xanh mướt chết dần chết mòn do không có nước tưới. Ông Y Tài ở xã Đắk Lao cho biết là đã tưới đến đợt thứ 4 nhưng cây trồng vẫn khô héo dưới cái nắng như lửa. Tiếng ông Y Tài, xã Đắk Lao, huyện Đắk Mil, tỉnh Đắk Nông (<i>Nắng nóng như thế này, vườn cà phê nhà tôi khô héo hết. Năm sau chắc là không có thu</i>) Theo thông tin từ UBND huyện Đắk Mil, đến thời điểm hiện tại, có 10 công trình thủy lợi trên địa bàn đã hết nước hoặc sắp cạn kiệt nguồn nước, gồm: hồ Đắk Mбай, hồ Đắk Loou, hồ Tăng Gia, hồ 35, hồ 40, hồ Đắk Ken (xã Đắk Lao); hồ Lâm trường Đắk Găn (xã Đắk Găn); hồ Y Ren, hồ Đội 3 (xã Đức Mạnh); hồ Nông trường Thuận An (xã Thuận An). Trong thời gian tới, nếu thời tiết không thuận lợi, nắng nóng kéo dài, không xuất hiện mưa thì trên địa bàn huyện Đắk Mil sẽ xảy ra hạn hán, thiếu nước tưới cục bộ tại một số địa phương, đặc biệt tại các xã Đắk Găn, Đắk R'là, Đắk N'Drót, Đắk Lao, Đức Mạnh, Thuận An. 4. Ngăn chặn cháy rừng, Đắk Nông chỉ đạo dừng việc đốt thực bì cao điểm mùa khô <i>Xin cảm ơn những thông tin của PV Hjuel. Thưa quý vị. Trước tình trạng nắng nóng kéo dài, cháy rừng diễn biến phức tạp trên địa bàn, UBND tỉnh Đắk Nông vừa chỉ đạo các cơ quan chức năng tăng cường các biện pháp cấp bách phòng cháy, chữa cháy (PCCC) rừng, đặc biệt trong cao điểm mùa khô hiện nay và dịp nghỉ lễ 30.4 – 1.5 sắp tới.</i> UBND các huyện và TP.Gia Nghĩa được giao tăng cường kiểm tra, giám sát hoạt động PCCC rừng của các cơ quan, đơn vị chủ rừng trên địa bàn quản lý. Chỉ đạo dừng ngay việc dùng lửa để xử lý thực bì và những hành vi dùng lửa khác có nguy cơ gây cháy rừng trên địa bàn trong thời gian cao điểm mùa khô hiện nay. Thành lập các chốt liên ngành, bố trí lực lượng thường trực trong thời gian cao điểm mùa khô và dịp nghỉ lễ 30.4 – 1.5.	
--	---	--

	Sở NN-PTNT tỉnh Đắk Nông được giao chỉ đạo lực lượng kiểm lâm thường xuyên kiểm tra, đôn đốc các địa phương, chủ rừng thực hiện các biện pháp bảo vệ rừng và PCCC rừng. Thực hiện nghiêm công tác trực trong cao điểm mùa khô và dịp nghỉ lễ. Xác định các khu vực có nguy cơ xảy ra cháy rừng cao để tăng cường lực lượng chốt chặn, tuần tra, kiểm soát. Chuẩn bị sẵn sàng lực lượng, phương tiện, vật tư để kịp thời phối hợp các đơn vị khống chế khi cháy rừng xảy ra. Theo Sở NN-PTNT tỉnh Đắk Nông, do nắng nóng kéo dài, vừa qua trên địa bàn tỉnh xảy ra 22 vụ cháy rừng, trong đó có 16 vụ cháy rừng thông. Bên cạnh đó, trong 3 tháng đầu năm 2024, toàn tỉnh xảy ra 43 vụ phá rừng trái phép, với diện tích rừng thiệt hại gần 12 ha. So với cùng kỳ giảm 31 vụ, diện tích rừng thiệt hại cũng giảm 4,5 ha. Số vụ phá rừng "nóng" xảy ra ở các huyện Đắk Glong, Đắk Song và Tuy Đức. 5. Đắk Glong có hơn 500 lượt hộ đồng bào DTTS tại chỗ được hỗ trợ lãi suất <i>Chuyển sang những thông tin khác. Thừa...Thực hiện Nghị quyết số 18/2021 của HĐND tỉnh về chính sách hỗ trợ lãi suất đối với hộ gia đình đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS) tại chỗ (Nghị quyết số 18), đến nay toàn huyện Đắk Glong đã hỗ trợ lãi suất cho 511 lượt hộ đồng bào DTTS tại chỗ vay vốn tại các ngân hàng thương mại, với số tiền trên 2,6 tỷ đồng.</i> Theo đánh giá của UBND huyện Đắk Glong, chính sách hỗ trợ lãi suất đã tạo điều kiện thuận lợi cho nhiều hộ đồng bào DTTS tại chỗ trên địa bàn huyện tiếp cận các nguồn vốn vay để phát triển kinh tế, vươn lên thoát nghèo, làm giàu chính đáng. Nhiều hộ đã mạnh dạn vay vốn để đầu tư vào sản xuất nông nghiệp như chăm sóc cà phê, tiêu và nhân rộng các mô hình sản xuất, đưa giống cây trồng, vật nuôi năng suất, chất lượng cao vào sản xuất...Đặc biệt, việc thực hiện Nghị quyết số 18 góp phần hạn chế tối đa việc vay vốn từ các nguồn tín dụng đen, lãi suất cao. Hoàng Hoa – Xuân Cảnh 6. Đắk Nông mở 5 tuyến du lịch ấn tượng	
--	--	--

	<i>Thưa quý vị và bà con! Trong dịp nghỉ lễ 30/4-1/5 sắp tới, tỉnh Đắk Nông sẽ tổ chức 5 tuyến du lịch đến những điểm tham quan ấn tượng nhất của tỉnh.</i> (nhạc) Những du khách ưa thích cảnh quan hùng vĩ và mạo hiểm, có thể lựa chọn tham quan hệ thống hang động núi lửa dài nhất Đông Nam Á tại huyện Krông Nô hay những dòng thác hùng vĩ trên sông Sêrêpôk. Tổng cộng có 44 điểm du lịch thuộc Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Đắk Nông sẽ cập nhật, giới thiệu trên các trang mạng xã hội để quảng bá đến đông đảo du khách. Những du khách thích sự thanh bình, nhẹ nhàng và thơ mộng có thể lựa chọn tham quan khu du lịch Hồ Tà Đùng với hồ nước trong xanh, không khí mát mẻ. Trên các tuyến du lịch này, du khách cũng có thể dễ dàng khám phá những nét văn hoá đặc sắc của cộng đồng các dân tộc bản địa M'Nông, Ê Đê, Mạ... Đồng thời, du khách cũng có thể trải nghiệm đời sống thường nhật, cách thức canh tác, sản xuất của người dân Đắk Nông trên những nương rẫy bạt ngàn cà phê, sầu riêng, hồ tiêu. Dịp này, Đắk Nông cũng lần đầu đưa vào khai thác tuyến du lịch trên cung đường biên giới, dưới tán rừng hoang sơ, thơ mộng, gần gũi với thiên nhiên.	
2	<i>CARD CÂU CHUYỆN TUẦN NÀY</i> <i>Chủ đề: Vượt qua hủ tục</i>	Thuyền đọc

	MC1: Thưa quý vị và bà con! Đắk Nông hiện có 40 dân tộc. Trong đó, đồng bào dân tộc thiểu số chiếm tỷ lệ 42,3% so với dân số toàn tỉnh. Có 03 DTTS tại chỗ gồm: M'Nông, Mạ, và Ê Đê, chiếm 10,05% so với dân số toàn tỉnh. Những hủ tục như tục nối dây, tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống, kiêng cử về cái chết xấu hay tập tục nợ miệng ... là bi kịch đối với nhiều gia đình trong một khoảng thời gian dài; gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến đời sống kinh tế, tinh thần của bà con. MC2: Chính vì thế xóa bỏ những tập tục này là cần thiết để nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân. Với sự vào cuộc tích cực, chủ động, quyết liệt của cấp ủy Đảng, chính quyền, các ban ngành, đoàn thể địa phương, nhiều hủ tục, phong tục tập quán lạc hậu được đẩy lùi, tạo bước “đột phá” góp phần xây dựng nếp sống văn minh ở vùng đất nam Tây Nguyên- Đắk Nông. “Vượt qua hủ tục” cũng là nội dung chủ đề của Câu chuyện tuần này do phóng viên, biên dịch viên Hjuel Sinuar thực hiện, mời quý vị và bà con cùng nghe!	
	Tiếng động: Bà H'Kát Buôn Krông, bon K 62, xã Đắk Dro, huyện Krông Nô, tỉnh Đắk Nông Cậu con khổ quá, cậu con chết ngoài rừng, chết ngoài núi, người ta bắt phạt thì mình cũng phải chịu thôi)	Tiếng khóc thảm
	Cũng như mẹ của mình là bà H'Kát Buôn Krông, cho đến tận bây giờ, H'Juel vẫn không thể nào quên được cái chết của người cậu ruột vào đầu năm 2023. Ngày hôm ấy, khi gia đình mang thi thể của cậu từ rừng về do đột tử, trên thân thể cậu, chẳng có gì ngoài tám chấn thổ cắm cuốn quanh người. Trong nỗi đau tận cùng ấy lại càng đau xót hơn khi chính những người thân, họ hàng trong gia đình thay vì khóc thương cho sự ra đi vĩnh viễn của cậu thì họ lại tranh cãi, trả giá với nhau về tục chết xấu “Bu Nkuăng tok nke, bu me tok nchop”. Họ cho rằng cái chết đột ngột ở ngoài rừng, ngoài núi là cái chết xấu nên rất kiêng kỵ, phải bị phạt bằng tiền hoặc bò.	

	Tiếng động: <i>(Hai chục là hai chục, nếu không có tiền thì phải là một con bò, nếu không thì phải là hai chục, không lên không xuống)</i>	Tiếng tranh cãi giữa hai bên
	Chính quan niệm ấy đã khiến thi thể của cậu H'Juel vẫn không được đưa về bon làng. Vì theo phong tục của người M nông, chết xấu được hiểu là chết bất đắc kỳ tử như là chết do tai nạn giao thông, ngã từ trên cây, đuối nước, sét đánh, thú dữ vồ, tự tử, đẻ khó, đột tử... không được chôn chung nghĩa địa với người chết bình thường do <i>ốm đau, bệnh tật</i> . Trong quá trình tang ma, cũng chỉ có gia đình và họ hàng ruột thịt tổ chức đám tang, còn dân làng kiêng kị, không tham gia giúp đỡ, họ quan niệm nếu tham gia mọi xui xẻo sẽ đến với họ.	
	Tiếng động: Ông Y NDe, ở xã Nam Ka, huyện Lăk, tỉnh Đắk Lắk giải thích như sau:	
	<i>(Nếu trong bon làng có người chết do cây đè, chết do đuối nước, chết không phải do ốm đau, bệnh tật nên từ xưa tới nay bà con kỵ lắm họ không đi đâu, sợ xui xẻo)</i>	
	Một hủ tục nữa vẫn còn tồn tại trong cộng đồng tộc người Mnông đó là nghi thức an táng người chết. Nhiều gia đình làm cả 6,7 con trâu, con bò, con lợn để đãi cả làng. Việc tổ chức ăn, uống rượu kéo dài nhiều ngày tại đám tang làm mất ý nghĩa về văn hóa, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe, thậm chí lây lan dịch bệnh gây lãng phí, tốn kém cho người dân. Tuy nhiên, quan niệm xả xui, rửa xui đã ăn sâu vào tiềm thức bao đời nay của người Mnông như lời chia sẻ sau đây của ông Điều Pluru, xã Quảng trực, huyện Tuy Đức, tỉnh Đắk Nông.	
	Tiếng động: Ông Điều Pluru, xã Quảng Trực, huyện Tuy Đức, tỉnh Đắk Nông <i>(Theo phong tục dân tộc mình từ xưa tới nay, nếu trong bon, làng có người chết không rõ nguyên nhân, chết đột tử. Bà con, bon làng thường làm cúng để xả xui, phải làm cúng bằng lấy huyết bò rửa đi xui xẻo. Nếu không làm sẽ bị dớp, tuy không đau ốm nhưng nếu tai nạn thì tai nạn miết)</i>	Trao đổi

	Thưa quý vị! Đó chỉ là 2 trong số nhiều hủ tục lạc hậu mà H'juel chứng kiến. Chúng không chỉ gây lãng phí thời gian lao động, sản xuất, ảnh hưởng kinh tế gia đình, sức khỏe, vệ sinh môi trường, trật tự an toàn xã hội mà còn dễ bị kẻ xấu lợi dụng để truyền bá những điều trái với đạo lý và luật pháp, cản trở việc xây dựng thôn buôn, bon, gia đình văn hoá nhưng lại không dễ xoá bỏ ở vùng dân tộc thiểu số. Cao nguyên Mnông Đăk Nông, nơi sinh sống của hơn 40 dân tộc anh em. Mỗi tộc người mỗi vùng miền có những đặc điểm khác nhau, tạo nên một bức tranh đa dạng về văn hóa. Trong bức tranh đó có những phong tục, truyền thống tốt đẹp đã và đang trở thành bản sắc văn hóa dân tộc, kích cầu tiến bộ xã hội. Ngược lại cũng có những hủ tục trở thành lực cản sự phát triển của xã hội. Là một phóng viên, biên dịch viên đang công tác tại Đài phát thanh, truyền hình Đăk Nông và là một người con Mnông, H'Juel hiểu sâu sắc rằng: để xóa bỏ những hủ tục như 2 câu chuyện ở trên là vấn đề rất nhạy cảm trong cộng đồng, không dễ để thay đổi tư duy, hành động của bà con. Chính vì vậy mà nhiều năm qua, chính quyền địa phương và các đoàn thể của Đăk Nông đã nỗ lực vào cuộc để xóa bỏ những tập tục mang tính mê tín dị đoan, thiếu sự đoàn kết, giúp đỡ nhau trong cộng đồng làng, gây ảnh hưởng về tinh thần, kinh tế gia đình. Và H'Juel cũng nghĩ rằng để thay đổi, chúng ta không chỉ đưa ra những giải pháp từ góc độ hành chính, pháp luật mà phải nhìn từ góc độ văn hóa để giúp bà con nhận diện, thay đổi dần dần. Đó cũng là suy nghĩ của ông Y Thịnh, nguyên phó chủ tịch UBND tỉnh Đăk Nông.	
	Tiếng động: Ông Y Thịnh, nguyên phó chủ tịch UBND tỉnh Đăk Nông	
	<i>(Nguyên nhân khiến đồng bào chìm sâu vào tận cùng của cái nghèo, nghèo không chỉ về vật chất mà nghèo về tư duy, nhận thức chính là do bà con còn sùng bái đa thần...)</i>	
	Là một trí thức người M'nông, bao năm qua, ông Y Thịnh luôn trăn trở về những nguyên nhân dẫn đến tình trạng chậm thay đổi tư duy ở một số bà con trong bon làng. Vì vậy mà ông đã dày công tìm hiểu sâu hơn về bản sắc văn hóa dân tộc Mnông, nghiên cứu, sáng tác các tác phẩm văn học xoay quanh các đề tài văn hóa truyền thống tốt đẹp cần gìn giữ, phát huy; những phong tục, hủ tục không còn phù hợp, cần xóa	

	bỏ. Theo như phân tích của ông về tín ngưỡng đa thần trong cuốn “Lịch sử văn hóa Mnông” thì tín ngưỡng đa thần có tác dụng gìn giữ trật tự xã hội trong thời kỳ nguyên thủy, khi chưa có nhà nước, chưa có chữ viết, nhưng đa thần mang yếu tố mê tín dị đoan, dẫn đến cúng bái lễ nghĩa quá nhiều, thậm chí lâm vào cảnh nợ nần vì cúng bái. Đây chính là một trong những nguyên nhân khiến cho cuộc sống của một số người Mnông chậm phát triển, không có sự sáng tạo, cố gắng; cản trở sự phát triển của xã hội. Ông Y Thịnh phân tích như thế này:	
	Tiếng động: Ông Y Thịnh, nguyên phó chủ tịch UBND tỉnh Đắk Nông <i>(Nguyên nhân khiến đồng bào chìm sâu vào tận cùng của cái nghèo, nghèo không chỉ về vật chất mà nghèo về tư duy, nhận thức chính là do bà con còn sùng bái đa thần)</i>	
	Đau đầu với nỗi niềm làm sao, làm thế nào để giúp đồng bào mình “vượt qua hủ tục”, H’Juel và bác Y’Thịnh quyết định lên Tp Buôn Ma Thuật để tìm gặp Chuyên gia nghiên cứu văn hóa Tây Nguyên Linh Nga Nia KĐăm. Trò chuyện với bà, H’Juel càng thêm hiểu ra nhiều điều về việc bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp.	
	Tiếng động: Bà Linh Nga Niê Kđăm, Chuyên gia nghiên cứu văn hóa Tây Nguyên <i>Từ người trẻ cho tới người già trong cộng đồng dân tộc thiểu số Tây nguyên phải ý thức được văn hóa của mình. Những cái được gọi là hủ tục không còn nhiều và họ cũng đã biết tự loại bỏ rồi. Nhưng tự mình cũng phải thấy cái gì còn lại là đẹp thì mình nên giữ ví dụ như lễ cúng bến nước, lễ kết nghĩa anh em, hay như phong tục cúng sức khỏe cho người già</i>	
	Văn hóa là bản sắc riêng biệt của mỗi dân tộc và việc gìn giữ phát triển văn hóa truyền thống tốt đẹp là điều cần thiết trước dòng chảy hội nhập mạnh mẽ như hiện nay để tránh bị đồng hóa, hòa lẫn. Để thực hiện hiệu quả Quyết định 1719 ngày 14/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ quyết định phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai	

	đoạn 2021 - 2030, giai đoạn I: từ năm 2021 đến năm 2025, tỉnh Đắk Nông đã nỗ lực đổi mới nội dung, hình thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật. Phát huy vai trò già làng, người có uy tín trong cộng đồng. Nhiều lễ hội văn hóa, nghề truyền thống, phong tục tốt đẹp, tiến bộ được khôi phục, giữ gìn và phát huy; nhiều hủ tục, phong tục không còn phù hợp từng bước được xóa bỏ, góp phần nâng cao đời sống tinh thần của người dân.	
	Tiếng động: Bà Hà Thị Hạnh, UVTV, Trưởng ban Dân vận tỉnh Đắk Nông nói <i>(Công tác tuyên truyền, vận động đồng bào DTTS xóa bỏ hủ tục lạc hậu đã được triển khai rộng khắp trên địa bàn tỉnh và bước đầu có những kết quả tích cực, góp phần nâng cao đời sống nhân dân. Giữ gìn phong tục tốt đẹp, loại bỏ các tập tục lạc hậu. Đến nay người dân vùng DTTS của Đắk Nông đã tích cực ứng dụng KHCN vào sản xuất, đặc biệt là việc áp dụng công nghệ số vào việc quảng bá, đưa các sản phẩm lên sàn thương mại điện tử. Nhiều gia đình vươn lên làm giàu)</i>	
	Xóa bỏ hủ tục tồn tại lâu đời trong đồng bào dân tộc thiểu số là việc làm khó, cần phải kiên trì thực hiện nhiều giải pháp phù hợp với cuộc sống và tâm lý, nhận thức của đồng bào. Điều quan trọng là cả hệ thống chính trị phải vào cuộc, lấy công tác vận động, tuyên truyền là chính để bà con thay đổi, đó cũng là ý kiến của chuyên gia nghiên cứu văn hóa Tây Nguyên Linh Nga Nie KĐăm.	
	<i>Thưa quý vị và bà con! Kể từ khi tái lập tỉnh (1/1/2004) đến nay, Đắk Nông luôn đặc biệt quan tâm đến công tác giảm nghèo, nhất là giảm nghèo ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS), vùng sâu, vùng xa. Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Đắk Nông tập trung sâu sát, quyết liệt trong công tác chỉ đạo, điều hành các cấp, các ngành nói chung và ngành dân tộc nói riêng tập trung triển triển khai đồng bộ và hiệu quả các chương trình, chính sách của Trung ương. Trong đó, tập trung chỉ đạo thực hiện các nhiệm vụ 3 chương trình mục tiêu quốc gia (MTQG) về giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới và phát triển kinh tế-xã hội (KT-</i>	Lồng nhạc vui tươi

	XH) cùng đồng bào DTTS và miền núi. Riêng giai đoạn 2021 – 2025, tổng nguồn vốn đầu tư thực hiện 3 chương trình trên là 2.695 tỷ đồng. Sau 20 năm tái lập tỉnh, Đắk Nông là một trong 10 tỉnh có tỷ lệ giảm nghèo nhanh nhất cả nước và đứng đầu khu vực Tây nguyên. Tỷ lệ hộ nghèo đồng bào dân tộc thiểu số hằng năm giảm trung bình từ 4 - 5%. Riêng năm 2023, tỷ lệ giảm nghèo trong đồng bào dân tộc thiểu số tại chỗ đạt 8,14% (vượt kế hoạch đề ra là 5%). Đồng bào DTTS được tạo điều kiện chăm sóc sức khỏe, học tập, lao động, sản xuất kinh doanh, vươn lên thoát nghèo bền vững hơn. Giờ đây, mẹ H'juel, gia đình H'juel, họ hàng H'Juel không còn nhắc gì đến tục “Bu Nkuang tok nke, Bu me tok nchop” nữa. Bà con đều ưng cái bụng khi thống nhất quan điểm: “lấy cái đẹp dẹp cái xấu”, những phong tục, tập quán có ý nghĩa tốt đẹp thì nên duy trì, phát huy và ngược lại, những hủ tục lạc hậu, không phù hợp với nếp sống văn minh thì cần phải loại bỏ. Và đặc biệt, những năm gần đây, bà con vùng DTTS đã tích cực ứng dụng tiến bộ của KHCN vào sản xuất, ứng dụng chuyển đổi số để quảng bá các sản phẩm truyền thống trên mạng xã hội, sàn thương mại điện tử. Nội dung này cũng sẽ có ở phần sau của chương trình, mời quý vị cùng theo dõi.	
3	CARD CHUYỂN ĐỔI SỐ	
	Chuyển đổi số trong đồng bào dân tộc thiểu số <i>Thưa quý vị và bà con! Với nhiều tiện ích mang lại, chuyển đổi số đang được đẩy mạnh tỉnh Đắk Nông triển khai, đặc biệt ở vùng đồng bào DTTS, qua đó giúp người dân tiếp cận các chính sách dân tộc nhanh chóng, hiệu quả, đồng thời ứng dụng trong đời sống và sản xuất, từng bước thu hẹp khoảng cách vùng miền.</i>	

	Chỉ cần một chiếc điện thoại thông minh, ông K' Diêm, Chủ tịch hội cựu chiến binh xã Đăk Ha, huyện Đăk Glong dễ dàng phổ biến những văn bản, chính sách mới của cấp trên đến hội viên trên địa bàn thông qua zalo. Ông vui vẻ cho biết thêm như thế này: <i>(Trước đây khi chưa có công nghệ chuyển đổi số, mỗi lần họp hành vất vả lắm, phải đến tận nhà thông báo cho người dân. Nay có công nghệ số rồi, họp hành chỉ cần thông báo trên điện thoại qua các trang, nhóm nên thuận tiện lắm)</i> Còn tại huyện Đăk R'lấp, khi thấy nhiều người giới thiệu, quảng bá những sản phẩm đặc trưng của địa phương trên mạng xã hội facebook, hơn 1 năm nay, chị Thị Liên, ở bon Đăk B'Lao, thị trấn Kiến Đức, huyện Đăk R'lấp cũng học làm theo. Chị chọn bán những sản phẩm của chính gia đình mình và bà con trong bon sản xuất như thổ cẩm, rượu cần, sản phẩm đan lát. Chị học hỏi các phương pháp, kỹ năng bán hàng của người khác qua chiếc điện thoại thông minh, nhờ đó, chị biết chụp, quay sản phẩm sao cho chuẩn hình ảnh, viết bài, giới thiệu. Chị Thị Liên, ở bon Đăk B'Lao, Thị trấn Kiến Đức, huyện Đăk R'lấp, tỉnh Đăk Nông vui vẻ cho biết: <i>(Nhờ có công nghệ số, có điện thoại thông minh, tôi bán các sản phẩm truyền thống rất thuận tiện, chỉ cần đăng lên zalo, facebook, khách chốt đơn là mình chỉ việc ship tới thôi.)</i> Đến thời điểm này, tại huyện Đăk R'lấp, 104/104 thôn, bon, tổ dân phố và 11 xã, thị trấn đã thành lập được tổ công nghệ số cộng đồng. 70% thành viên của Tổ công nghệ số cộng đồng đã được tham gia các lớp tập huấn về chuyển đổi số. Toàn tỉnh Đăk Nông hiện có 784 tổ công nghệ số cộng đồng, với hơn 4.000 thành viên tham gia. Để hỗ trợ người DTTS biết thế nào là chuyển đổi số, các tổ bước đầu đã phát huy được hiệu quả theo phương châm “Đi từng ngõ, gõ từng nhà”. Việc chuyển đổi số đang được đẩy mạnh, thông qua các lớp tập huấn, hướng	
--	--	--

	dẫn, để đồng bào dân tộc thiểu số nâng cao khả năng ứng dụng và sử dụng công nghệ thông tin hỗ trợ phát triển kinh tế và đảm bảo an ninh trật tự tại địa phương. <i>Và tiếp theo chương trình sẽ giới thiệu tới quý vị và bà con</i> có 3 cách thay thế thẻ BHYT giấy trong khám, chữa bệnh, gồm: Dùng Căn cước công dân gắn chip; sử dụng tài khoản VNeID mức 2 và dùng ứng dụng VssID. Cách 1: Người dân xuất trình thẻ Căn cước công dân gắn chip tại cơ sở khám, chữa bệnh, khi quét mã QR đã có thông tin hợp lệ về tham gia BHYT, cơ sở khám, chữa bệnh thực hiện kiểm tra, đối chiếu thông tin về BHYT và tiếp đón người bệnh theo quy trình khám, chữa bệnh BHYT hiện hành. Cách thứ 2: Người dân có thể sử dụng thẻ BHYT đã được xác thực trên ứng dụng VNeID (ứng dụng định danh điện tử mức 2) bằng cách mở cài đặt VNeID trên điện thoại di động sau đó đăng nhập tài khoản VneID. Tiếp đó chọn mục "Ví giấy tờ" sau đó chọn "Thẻ BHYT"; nhập mã để xác minh người dùng và xuất trình hình ảnh thẻ BHYT trên ứng dụng VNeID cho nhân viên y tế. Cách thứ 3: Người dân cũng có thể sử dụng ứng dụng VssID trên điện thoại để thay thế thẻ BHYT giấy khi đi khám chữa bệnh.	
--	---	--

	Theo đó, sau khi đăng nhập thành công, trên giao diện chính của ứng dụng VssID, người dân cần chọn mục "Quản lý cá nhân", tiếp đó chọn mục " Thẻ BHYT" và sau đó chọn " Sử dụng thẻ" hoặc "Hình ảnh thẻ". Chào cuối: Vừa rồi MC đã giới thiệu tới quý vị và bà con cách sử dụng Căn cước công dân khi đi khám bệnh thay cho thẻ BHYT hoặc có thể dùng ứng dụng VNeID hoặc ứng dụng VssID. Phần cuối chương trình hôm nay, chúng ta cùng thưởng thức bài hát Tiếng đàn Đăk Kar do biên tập viên Hức Buôn Krông- Phòng Dân tộc, Chuyên đề, Chuyên mục Đài PTTH Đăk Nông trình bày. Xin chào tạm biệt và hẹn gặp lại quý vị và bà con vào khung giờ này ngày mai trên sóng Đài PTTH Đăk Nông. Một lần nữa chúc quý vị và bà con ngày mới nhiều niềm vui, hạnh phúc.	
	Bài hát: Tiếng đàn Đăk Kar	